

કલ્બે સલીમ

“જે દિવસે ન સંપત્તિ કોઈને લાભ પહોંચાડશે ન સંતતિ; સિવાય કે જેઓ નિર્મળ મન લઈને અલ્લાહની હજૂરમાં આવશે.” - સૂરએ શોઅરાઅ, આ.૮૮-૮૯

અલ્લાહતઆલા કુરઆને મજીદની આ આયતમાં ઈન્સાનને ‘કલ્બે સલીમ’ લઈને તેની બારગાહમાં આવવાનું કહે છે જે તેને આખેરતમાં કામ આવશે. જ્યાં ન તો તેને માલ કામ આવશે ન તો ઔલાદ.

* **આઈ,** જે મહત્વનો મુદ્દો છે તે છે ‘કલ્બે સલીમ’ (નિર્મળ મન) એટલે શું? તો અઝીઝો! આપણે જાણીએ છીએ કે અલ્લાહે ઈન્સાનને ખિલ્ત કરી તો પહેલા તેની રૂહને ખલ્લ કરીને અને પછી તેને શરીરમાં મૂકી ઈન્સાનમાં બે પાસાઓ જોવા મળે છે એક સારો અને એક ખરાબ. આ પાસાઓને આપણે તેના અપ્લાક અને તેના કાર્યો દ્વારા ઓળખી શકીએ.

જેમકે કોઈ ઈન્સાન નમાઝ, રોઝા, હજ, ખુમ્સ, સદકો આપે. તો આપણે તેને નેક ઈન્સાન કહીશું અને બીજો એ કે બેનમાઝી, શરાબ પીનાર હોય કે પછી આવા બીજા હરામ કામો કરતો હોય. તેને આપણે બદ્અપ્લાક ઈન્સાન કહીશું.

આ બધા જ કાર્યો એવા છે જે ઈન્સાનનો જાહેરી દેખાવ બતાવે છે જે તેના શરીરની સાથે આ ઈન્સાનનું એક પાસું છે પણ બીજું પાસું તેની રૂહથી સંકળાએલ છે જે તેના બાતિનને જાહેર કરે છે. જેમ કે ઈમાન, મોહબ્બત, ડર, આશા, સંતોષ વિ. અને તેનાથી વિરૂધ્ધ બેઈમાન, મુનાફ્કત, હસદ, દુશ્મની, તકબ્બુર આ બધી વસ્તુ તેના દિલને જાહેર કરે છે.

આમ, ખરાબ કાર્યો પછી તે ઈન્સાનના જાહેરી હોય કે બાતેની બંને કરવું ગુનાહ છે, અલ્લાહની નાફરમાની છે. દરેક ઈન્સાન ઉપર વાજિબ છે કે તે આ ખરાબ પાસાને જાણે અને તેનાથી બચવની કોશિષ કરે જે દિલને ગંદુ કરે છે, બિમાર કરે છે અને તેને ગુનેહગાર બનાવે છે.

આ દિલ કલ્બે સલીમ નથી એટલે કે નિર્મળ મન નથી.

કુરઆનમાં કલ્બે સલીમ

* અલ્લાહ તઆલા કુરઆને મજીદમાં ફરમાવે છે :

“અલ્લાહ તમને તમારી અયોગ્ય પ્રતિજ્ઞાઓ માટે પકડશે નહિં પણ તમારા અંતઃકરણો (દિલો)એ જે નિર્ધાર્યું હશે તેના માટે જ પકડશે; અને અલ્લાહ મહાન ક્ષમા કરનાર (અને) સહનશીલ છે.”

-સૂ. બકરહ, આ. ૨૨૫

“જે કાંઈ આકાશોમાં છે તથા જે કાંઈ જમીનમાં છે તે અલ્લાહનું જ છે; અને જે કાંઈ તમારા અંતઃકરણોમાં છે તે તમે જાહેર કરો યા સંતાડો (પણ) અલ્લાહ (તો) તેનો હિસાબ તમારી પાસેથી લેશે; પછી જેને યાહશે માફ કરી દેશે અને જેને યાહશે શિક્ષા કરશે; અને અલ્લાહ દરેક વસ્તુ ઉપર સંપૂર્ણ કાબૂ ધરાવનાર છે.”

-સૂ. બકરહ, આ. ૨૮૪

“તે લોકો કે જેઓ ઈચ્છે છે કે ઈમાન લાવનારાઓના સંબંધમાં નિર્લજ્જ વાતોની ચર્ચા ફેલાય, નિસંશય તેમના માટે દુનિયામાં દુઃખદાયક અઝાબ છે અને આખેરતમાં પણ; અને અલ્લાહ (ખરી હકીકત) સારી રીતે જાણે છે અને તમે નથી જાણતા.”

-સૂ. નૂર, આ. ૧૯

“(અચ લોકો!) ખુલ્લા તથા છુપા ગુનાહ (બંનેનો) ત્યાગ કરો. નિઃસંશય જેઓ ગુનાહ કર્યે જાય છે તેમને તેમની કરણીનો બદલો નજીકમાં જ મળશે.”

-સૂ. અન્આમ, આ. ૧૨૦

તો અઝીઝો! કુરઆને મજીદની આ આયતો પર અમલ કરીને આપણે આપણા દિલોને એ બીમારીઓથી બચાવીએ જે આપણા અંતઃકરણોમાં છે.

કારણ કે જન્મત નિર્મળ મનવાળાઓ માટે છે કે જેનું દિલ પાક હોય, સાફ હોય અને આવા જ લોકો કામિયાબ છે. આ લોકો માટે એ જન્મત છે જેનું નામ ‘દાઝ્સલામ’ છે.

અને જે કોઈ દિલની બીમારીઓમાં સંપડાયેલા હશે તેઓને જહન્નમમાં ત્યાં સુધી રાખવામાં આવશે જ્યાં સુધી તેઓના દિલ પાક ન થઈ જાય. પણ અમુક બીમારીઓ જેમ કે મુનાફકત, કુફ અને અલ્લાહથી દુશ્મની આ એવા ગુનાહ છે જેના માટે ઈન્સાન હંમેશ માટે જહન્નમમાં નાખી દેવામાં આવશે.

અઝીઝો! જેવી રીતે શરીર બીમાર પણ હોય અને તંદુરસ્ત પણ હોય એવી જ રીતે દિલ (રૂહ) અંતઃકરણ પણ બીમાર અથવા તંદુરસ્ત હોય. જ્યારે શરીર બીમાર હોય તો ઝિંદગી દુશ્વાર થાય છે અને આપણે તેની સારવાર કરશું, શરીરને બીમાર નહીં રહેવા દઈએ. એવી જ રીતે અગર દિલ બીમાર છે. તો તેનો ઈલાજ કરીએ. દિલમાં ગંદકી છે તો તેને દૂર કરીએ. ત્યારે જ અલ્લાહની હકીકી માઅરેફત હાંસિલ થશે.

* મૌલા અલી^(અ.સ.) ફરમાવે છે કે ઈન્સાનના શરીરની ૬ (છ) હાલતો છે :

તે તંદુરસ્ત હોય યા બીમાર, જીવંત હોય યા મૃત્યુ પામેલ, સૂતું હોય યા જાગૃત. એવીજ રીતે રૂહ (દિલ)ની પણ હાલતો છે :

- ૧) રૂહની ઝિંદગી - ઈલ્મ છે, ૨) રૂહની મૌત - જેહાલત છે,
- ૩) રૂહની બીમારી - શકો સુબહાત છે, ૪) રૂહની તંદુરસ્તી - તેનું ઈમાન છે,
- ૫) રૂહની નિંદ્રાવસ્થા - લાપરવાહી છે, ૬) રૂહની જાગૃતાવસ્થા - જાગૃતતા છે.

* મૌલા અલી^(અ.સ.) નહજુલ બલાગાહમાં ફરમાવે છે :

“ધ્યાન રાખો! બલાઓમાંથી એક બલા ભુખ છે, અને તેનાથી ખરાબ બલા (મુસીબત) શારીરિક બીમારી છે, અને તેનાથી પણ વધારે સખત મુસીબત દિલની બીમારી છે. નેઅમતોમાંની એક નેઅમત ગની છે, અને તેની કરતા મોટી નેઅમત તંદુરસ્તી છે, અને તેનાથી પણ વધારે મોટામાં મોટી નેઅમત કલ્બે સલીમ છે એટલે કે તે દિલ જે તમામ બૂરાઈઓથી પાક અને સાફ હોય.”

રૂહની બીમારીની અસરો અને તેનાથી બચવાના ઈલાજ

રૂહની બીમારીના કારણે ઈન્સાન દુનિયામાં તો પીડાય છે પણ તેની આખેરત પણ બગડે છે. એટલું જ નહીં બલ્કે રૂહની બીમારીઓની અસરના કારણે જ ઈન્સાન આત્મહત્યા પણ કરે છે. એટલે સૌથી સાફ એ કે આપણે આપણા દિલને તમામ બીમારીઓ (ગુનાહો)થી દૂર રાખીએ. જેમકે જેહાલત, હસદ, ઈર્ષ્યા, તકબ્બુર.

ઈમામ^(અ.સ.)ની મશહુર હદીસ છે કે “હસદ ઈમાનને બાળી નાખે છે જેવી રીતે આગ લાકડીને.”

આથી ઈન્સાનને રૂહાની બીમારી તરફ વધુ ધ્યાન આપવું જોઈએ અને તેનો ઈલાજ કરીને બીમારી દૂર કરવાની કોશિશ કરવી જોઈએ. આ માટે કે શરીરની બીમારી ફક્ત તે જ વ્યક્તિ સુધી સીમિત છે કે જે બીમાર છે પરંતુ રૂહાની બીમારી લાખો, કરોડો વ્યક્તિઓને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે. જેનાથી સંપૂર્ણ સમાજ ખરાબ થઈ શકે છે.

આયતુલ્લાહ મિસ્બાહ યઝદી તાકીદ કરે છે કે હાલના ઝમાનામાં ઓલમાએ દીન અને તે ઓલમા કે જે દિનને હકીકી રીતે ઓળખે છે અને જેઓમાં તકવા મળી આવે છે. તેઓ રૂહાની બીમારીના તબીબ છે.

આપણા માટે જરૂરી છે કે રૂહાની બીમારી માટે આવા ઓલમાની તરફ રજુઅ થઈએ. આપણે આવા ઓલમા પાસેથી સબક લેવો જોઈએ અને તે વડે આપણી રૂહનો ઈલાજ કરવો જોઈએ.

ઈમામ મુસા કાઝીમ^(અ.સ.)એ ફરમાવ્યું કે “જે શખ્સ દરરોજ પોતાની રૂહનો હિસાબ ન કરે તે અમારામાંથી નથી. અગર નેક અમલ અંજામ આપ્યો હોય તો ખુદા પાસે તેમાં વધારાની દુઆ કરે અને અગર બદ અમલ અંજામ આપ્યો હોય તો ખુદા પાસે મગફરત તલબ કરે અને તૌબા કરે. આ રૂહાની બીમારીથી બચવા માટેનો બહેતરીન રસ્તો છે.”

જનાબ અબુ હમ્ઝા સુમાલી કહે છે કે હઝરત ઈમામ સજ્જાદ^(અ.સ.)એ ફરમાવ્યું કે “અય ફરઝંદે આદમ! તમારાથી ભલાઈ ત્યાં સુધી ખત્મ નથી થતી જ્યાં સુધી તમે પોતાની રૂહને વાઝો નસીહત અને પોતાના નફ્સનો હિસાબ માટેની કોશિશ કરતા રહેશો.”

તો અઝીઝો! આવો આપણે અલ્લાહ પાસે દુઆ કરીએ. જુમ્હાનો દિવસ છે. આપણે જેવી રીતે આપણા શરીરને પાક કરીએ છીએ. અલ્લાહ આપણને આપણા દિલોને પાક કરવાની તૌફીક આપે અને ઈમામ^(અ.સ.)ના ઝહુરમાં જલ્દી કરે.

પ્રકાશક : હાજીનાજી મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ

વેબસાઈટ : www.hajinaji.com ઇમેલ : hajinajitrust@gmail.com